

SAMAPALKKAISUUSOHJELMAN KORKEAN TASON JOHTORYHMÄN KOKOUS

Aika Torstaina 4.12.2014 klo 11.05-12.20

Paikka Eduskunta, kokoushuone A116

Osallistujat

Jäsenet

Varahenkilöt

Arajärvi Pentti (pj)	X	
Huovinen Susanna (vpj), STM	X 11.05-11.30	
Risikko Paula (vpj), LM	()	
Anttoora Marjo, SM	X	
Astola Tiina, OM	X	
Fjäder Sture, AKAVA	()	Arkio Tarja
Heinilä-Hannikainen Tarja, STM	()	
Ihalainen Lauri, TEM	()	Santamäki-Vuori Tuire
Jalonen Markku, KT	X 11.00-11.50	
Kiuru, Krista, OKM	()	
Lyly Lauri, SAK	X	
Sarkio Juha, VM	()	Happonen Mika
Nerg Päivi, SM	()	
Palola Antti, STTK	()	Kostiainen Leila
Piekkala Vuokko, KTML	X	
Poskiparta Katariina, YM	()	
Rantala Marcus, PLM	()	
Sillanaukee Päivi, STM	X	
Virkkunen Henna, VM	()	
Viljanen Ritva, HKI	()	
Äimälä Markus, EK	X	

Sihteeristö

Martikainen Riitta, STM	X
McAteer Mari-Elina, STM	X
Viitamaa-Tervonen Outi, STM	X

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja **Arajärvi** avasi kokouksen kello 11.05.

2. Kokouksen läsnäolijoiden toteaminen

Läsnäolijat todettiin kierrättämällä osallistujalista.

3. Kokouksen asialistan hyväksyminen

Kohta 6 siirrettiin kohdan 5 edelle.

4. Edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen, Liite 1: pöytäkirja

Pöytäkirja hyväksyttiin muutoksitta.

5. Samapalkkaisuustavoitteen jatko 2015 jälkeen

Liite 3: muistio Samapalkkaisuustavoitteen jatkosta vuoden 2015 jälkeen

Puheenjohtaja **Arajärvi** antoi evästyspuheenvuoron ministeri Huoviselle.

Huovinen: Olemme pyrkineet kaventamaan sukupuolten keskimääräistä palkkaeroa 15 prosenttiyksikköön ja pääsimme 17 prosenttiyksikköön. Emme voi olla tähän tyytyväisiä.

Ohjelman johtoryhmä totesi kesäkuussa, että työ on kesken ja päätti käynnistää syksyllä neuvonpidon keskeisten toimijoiden kanssa työn jatkamisesta. Syksyn aikana Pentti Arajärvi ja valtiosihteeri Ulla-Maija Rajakangas ovat keskustelleet työmarkkinajohtajien kanssa ohjelmallisen työn jatkosta ja mahdollisuuksista tehostaa toimia. Olen ollut tyytyväinen siihen, että kolmikannassa on yhteistä tahtoa sitoutua myös jatkossa palkkaeron kaventamiseen.

Samapalkkaisuus on Suomen velvoite. Samasta ja samanarvoisesta työstä tulee maksaa samaa palkkaa. Tämä on vahva velvoite. Suomi ei ole saanut viime aikoina kehuja samapalkkaisuusvelvoitteen hoidosta. Marraskuussa järjestetyssä YK:n taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskevassa kuulemisessa TSS-komitea suosittelee meille samapalkkaisuusohjelman kehittämistä ja yhtenäisen strategian omaksumista samapalkkaisuusperiaatteen toteuttamisessa. EU:n oikeudessa samapalkkaisuusperiaate on vahva. Vuoden 2015 aikana hallituksen on raportoitava EU:n komissiolle, miten Suomi edistää palkkauksen läpinäkyvyyttä. Paineita toimenpiteiden tehostamiseen on.

Tänään olisikin syytä sopia samapalkkaisuustyön jatkamisesta ja päätavoitteesta. Olisi hyvä sopia myös, minkälaisilla toimenpiteillä asiaa viedään eteenpäin. Kaventamiselle tulee olla selkeä numeerinen tavoite. Se vie työtä eteenpäin. Me joudumme säännöllisesti raportoimaan naisten ja miesten keskimääräisestä palkkaerosta kansainvälisissä ja EU-yhteyksissä. Olemme arvioineet, että sukupuolten palkkaeroa tulee kaventaa enintään 10 prosenttiyksikköön vuoteen 2025 mennessä. Tämä perustuu vain hivenen reippaampaan kaventamistahtiin kuin nykyisen samapalkkaisuusohjelman tavoite. Käytännössähän olemme edenneet hitaammin.

Tähän työhön tulee löytyä ryhtiä. On hyvin vaikeaa selittää, että Suomen kaltaisessa yhteiskunnassa on palkkatasa-arvon osalta tilanne vielä tämänkaltaisen.

Tänään olisi hyvä sopia ainakin karkealla tasolla toimenpiteet, joilla naisten ja miesten palkkaeroa jatkossa kavennetaan. Toivon tältä kokoukselta päätöksiä siitä, miten samapalkkaisuus etenee.

Arajärvi: Voidaan ajatella, että kuultiin juuri kolmikannan valtion osuus. Avaan keskustelun.

Lyly: Jaan ministerin näkemyksen siitä, että työ on kesken. Sitä pitää jatkaa. On tärkeää, että samapalkkaisuustavoite on mukana tulevassa hallitusohjelmassa ja että sille asetetaan numeerinen tavoite. 10 prosenttiyksikön tavoite on hyvä. Se on kova, mutta saavutettavissa. Se ei yhdellä keinolla toteudu. Samapalkkaisuus on saatava hallitusohjelmaan.

Äimälä: Samapalkkaisuus on tärkeä ja yhteinen tavoite. Samasta työstä pitää saada sama palkka - oli tekijä nainen tai mies. Meillä on eri näkemys syistä. Palkkaero johtuu segregatiosta, siitä, että tehdään eri töitä. Vastaus palkkaeron purkamiseen on segregaatian purkaminen. Ongelma on, että se on hidasta. Numeerisen tavoitteen asettaminen ei ole tarkoituksenmukaista. Tarvitsemme kunnollisen analyysin siitä, mistä palkkaero johtuu - mitkä toimet purevat ja mitkä eivät. Tämä analyysi pitäisi tehdä ensin ja vasta sitten päättää, mitä tehdään jatkosta. Esitetty paperi vaatii vielä paljon keskustelua.

Jalonen: Teemme vakavasti töitä tämän asian eteen. Uskallan väittää, että palkkaus esimerkiksi lääkäreillä on sama - se maksetaan saman palkkausjärjestelmän mukaan. Segregatio on ydinasia, johon pitäisi jatkossa keskittyä. Kunta-alalla ei ole mitään mahdollisuuksia ylimääraisiin palkankorotuksiin tässä tilanteessa. Jos numeerinen tavoite asetetaan, sen tulee olla tarkoin harkittu ja realistinen. Toimenpidekohtia pitää viilata vielä, ennen kuin voidaan mennä eteenpäin. Segregaatian purkaminen on meidän ykköskysymys.

Santamäki-Vuori: Olen ministeri Ihalaisen sijaisena ja keskustellut asiasta hänen kanssaan. Päämieheni tukee 10 prosentin tavoitetta vuoteen 2025 mennessä. Numeerinen tavoite on tärkeä. Segregaatian purku on myös monessa mielessä tärkeää, mutta se ei voi olla ainoa keino. Palkkausjärjestelmien kehittäminen ja tavoitteen seuraaminen ovat tärkeitä. Palkitsemisjärjestelmät monesta syystä kirjavoituvat. Niiden vaikutus ei näy tämän mittarin kehityksessä. Ohi varsinaisen mittarin tulisi seurata myös muita palkitsemismuotoja, kuten tulospalkkioita. Samanarvoisen työn toteutuminen työmarkkinoilla on keskeinen ongelma.

Kostiainen: Meillä on hyvä yleistilanne: samasta työstä karkeasti ottaen maksetaan samaa palkkaa. Siihen on auttanut työmarkkinatilanne ja vahva lainsäädäntö. Suurin ongelma on palkkaerot eri aloilla ja tehtävissä, tällöin kysymys koskee samanarvoista työtä ja eri alojen erilaista arvostusta. Segregaatian purku on tärkeää, mutta koska palkkaerojen taustalla monta syytä, tulee olla monia keinoja. Meillä on tehty paljon palkkatutkimusta, sen tuloksia pitää käyttää. Jos on tarpeen tehdä lisäanalyysia, emme vastusta sitä, mutta se ei saa hidastaa tätä muuta työtä.

Numeerinen tavoite on välttämätön ja paperissa esitetty 10 prosentin tavoite on hyvä. Jos sitä ei ole, joudumme hyvin erikoiseen valoon EU:ssa. On tärkeää, että työmarkkinajärjestöt ovat mukana tässä työssä. Sopimusneuvotteluissa raha liikkuu. Tämä on ilman muuta hallitusohjelmakysymys. Pidämme työmarkkinajärjestöjä tärkeinä toimijoina, myös hallitus on tärkeä tekijä.

Pikkala: Mikä vaikuttaa nuorten ammatinvalintoihin? Pitäisi ottaa myös muut työsuhteen ehdot, kuten vapaa-ajan merkitys mukaan, eikä katsoa pelkästään ansiotasoa. Kirkossa on uudistettu palkkausjärjestelmää ja mahdollistettu naispappeus. Tehtäviin voi hakeutua naisia. Taloudelliset realiteetit ovat sellaiset, etten yhtään tiedä, onko meillä varaa. Numeeraalisen tavoitteen tulisi olla realistinen. Kannatan sitä, että arvioidaan, mitkä toimet vaikuttavat. Työmarkkinaosapuolilla, mutta myös valtioilla on suuri merkitys tässä.

Lyly: Jos keskitytään pelkästään segregaatian purkamiseen, tavoite veisi 40 vuotta. Segregatiolla oma osuutensa, mutta sekin liittyy alojen arvostukseen. Kyllä taustalla on muitakin tekijöitä - esimerkiksi naisten suurempi osa-aikatyö ja suurempi hoivavelvollisuus.

Tämä on monen tekijän summa ja sen takia hallituksen tulisi olla mukana. TES-pöytiä ei voi ohittaa, nekin mukana tässä. Kun sanotte, että teillä on täydelliset palkkajärjestelmät, pitää muistaa, että siitä huolimatta teillä on palkkaeroja.

Arkio: Asia pitäisi kirjata hallitusohjelmaan. Olemme numeerisen tavoitteen kannalla. Samapalkkaisuustavoitetta on helpompi edistää julkisella kuin yksityisellä sektorilla. Olemme hallitukselta odottaneet kiintiöitä pörssi-yhtiöiden hallituksiin.

Arajärvi: Samasta työstä alkavat palkat olla kohtuullisesti kohdallaan, mutta samanarvoisesta työstä ei. Tämä on kiteytetysti ongelman ydin. Tätä ei ole helppo ratkaista.

Huovinen: Kiitos hyvästä kierroksesta. Tästä tulee eväitä jatkokeskustelulle. Kehotan teitä miettimään, mikä on numeerisen tavoitteen merkitys. Kehitys ja työ eivät saa jämähtää paikoilleen. Jos tavoite yhtäkkiä muuttuu, tulee se herättämään hämmennystä. Sitä olisi vaikeaa selittää. EU:n komission suositus voi vauhdittaa samapalkkaisuutta.

Kannattaa miettiä, onko järkevää jättää tavoitteen asettaminen pois. Tutkimustietoa on paljon, se ei saa olla syy tai selitys sille, että tämä homma pysähtyy. Sanommeko ulospäin, että otamme luovan tauon - ei onnistu, ei se ole hyvä viesti. Kannustan löytämään ratkaisun.

Palkkaeroon vaikuttavat monet seikat, mm. perhevapaat taustalla - siksi monessa asiassa pitäisi liikkua eteenpäin. Tavoite pitää olla myös tulevan hallituksen työlistalla. Lakiuudistus helpottaa työtä työyhteisöissä. Asennemuutoksen purkamisen ongelmana on sen viemä pitkä aika. Tämä juttu on pysähtynyt. Hankala selitellä, miksei tälle mitään tehdä. Pörssi-yhtiökiintiöstä: hallituksen piirissä tästä neuvottelut menossa ja tema on asialistalla.

En hyväksy kuntatyönantajan selitystä tiukasta taloudesta suhteessa palkkojen korjaamiseen. Markulle kommentoisin, että Soten suhteen meidän tavoite on, että ihmiset hoidetaan ajoissa, niin kustannukset laskevat. Oikea-aikaisuus ei tuo lisälaskua, vaan sotesta pitäisi tulla säästöä.

Kiitoksia. Tapaamme iltapäivän foorumissa.

Arajärvi: Yritän kuvata kierrosta, jota valtiosihteeri Rajakankaan kanssa tehtiin, tosin se näkyy kiteytyneenä tässä paperissa. Päättävöite on iso kysymys, mutta keinoista vallitsi suurempi konsensus. Siellä on painotuseroja, mutta keskusteluissa ei kielletty, etteikö jotakin niistä (muistiossa esitettyjä toimenpiteitä) voisi ottaa mukaan. Kierroksen perusteella muistioon on lisätty kohta 5 mukaan.

Henkilökohtaisesti näen, että tavoitteessa on kaksi elementtiä: suunta ja asetettu tavoite. Jos vain suunta, se ei ole riittävän kunnianhimoista. Mielestäni pitäisi olla tavoite. Olen pohtinut eri vaihtoehtoja, mutta laadullinen tavoite ei ole mitattavissa. Sitä paitsi laadullinenkin tavoite useimmiten kuitenkin numeroidaan. Tavoitteen pitäisi olla realistinen. Voidaan arvioida talouden kehittymistä ja sitten pohtia, mikä tässä on realistinen tavoite. Työllä ei ole ideaa, ellei tavoite ole riittävän kunnianhimoinen. Tulee olla ponnisteltavaa.

Ajatus analyysistä - sen pitäisi syntyä tämän ryhmän työnä, eikä sen tulisi keskeyttää työtä. Olemme kovin moniulotteisessa tilanteessa. Täältä puuttuvat opetusviranomaiset, jotka päättävät toiminnan sisällöstä. Opetuspuoleen pitäisi saada enemmän paino-arvoa. Pitäisi aloittaa varhaiskasvatuksesta, jotta vaikutettaisiin pitkäaikaiseen segregatioon.

Lyly: Ensimmäisiä kantoja on nyt ilmaistu. Vuonna 2006 tähän liittyi iso prosessi. Esitän, että työmarkkinaosapuolet keskenään katsoisivat, miten tavoitetta asetettaisiin. Voisimme tässä sopia aikataulusta, siitä, mihin mennessä tehdään taustaneuvotteluja. On tärkeää, että parteilla on keskeinen rooli toimenpiteissä. Valtiovallalta on nyt tullut selkeä viesti, mikä on tässä tahtotila. Meidän tulee nyt keskenään löytää ratkaisu.

Arajärvi: Kun katsoo toimenpide-esityksiä, on parteilla näissä kutakuinkin roolinsa kaikissa.

Jalonen: Luen tätä ikään kuin ministeriön paperina.

Jalonen poistui 11.50.

Arajärvi: Tästä paperista minä kannan pitkälle vastuun. Olen koettanut sanoa, että olen ikään kuin neljäs osapuoli.

Arkio: Jatkossa tulisi harkita, että merkittäisiin toimenpiteiden ohien myös se, kuka näissä toiminna on vastuussa.

Arajärvi: Soisin, että myös valtiovalta on mukana näissä keskusteluissa.

Astola: Numeerinen tavoite tärkeä ja hyvä. Se pakottaa tekemään. Pelkkä suunta ei riitä.

Toimepide-esitykseen segregaaion purkamiseksi. Johtaminen näissä tärkeää ja naisten tukeminen tärkeää. Asenteisiin vaikuttaminen on tärkeää erityisesti työpaikoilla. Kiintiöiminen on pakko, metodi, joka toimii, vaikka itse sitä vierastin aluksi. Kannatan numeerisia tavoitteita ja johtamisen esille tuomista osana segregaaion purkua.

Äimälä: Toimenpiteiden viidestä kohdasta meillä on erilaisia näkemyksiä sanamuodoista. Otsikkotasolla suurin osa ok. Keskitettyihin ratkaisuihin viittaaminen - sitä ei hyväksytä. Viestini on, että varmaan näitä sanontoja on syytä hioa.

Arajärvi: Ei näitä varmasti ota tai jätä -periaatteella voi tehdä. Varmasti näissä on hiomisen varaa. Otan siitä vastuun.

Yritämmekö edetä Lylyn esityksen perusteella? Valtiovalta ei voi sitoutua ummistetuin silmin - otatteko mukaan valtiovallaa keskusteluihin? Meidän ei tarvitse työryhmää muodostaa.

Lyly: Löydämme varmasti toisemme. Mikä on aikataulu?

Arajärvi: Hallitusohjelma ja asian sisällyttäminen siihen ratkaistaan toukokuussa. Tammikuun - helmikuun aikana tulisi olla jatkokeskustelut tehty.

Viitamaa-Tervonen: Olemme tehneet laajan kokonaisarvioinnin vuonna 2010. Sellaista tietoaainestoa meillä on vanhastaan olemassa. Se varmasti vaikuttaa tähänkin työhön.

Arajärvi: Arvionti on väline siihen, mitkä näistä nykyisistä keinoista on toimivia. Aika loppuu ja näiden prosessien tulisi olla päällekkäin.

Arajärvi: Päätöksenä totean, että työmarkkinaosapuolet täydennettynä valtiovallalla - vähintään kun on kyse valtiovallaa toimista - pyrkivät saamaan aikaan tavoitteen ja keinot hiottua. Tavoitteena on, että valmista olisi ennen maaliskuuta. Jatkoon on sitouduttu, mutta tarkemmat tavoitteet ja toimenpiteet täsmennetään.

6. Komission suositus palkkauksen läpinäkyvyyden lisäämisestä

Liite 2: muistio Komission suositus palkkauksen läpinäkyvyydestä

Viitamaa-Tervonen esitteli muistion mukaisesti ja totesi, että olisi jossakin vaiheessa hyvä kuulla, mikä osapuolille on tärkeää.

Arajärvi: Työmarkkinaosapuolia voidaan kuulla, vaikka ohjelmassa on tauko. Suomen uskottavuus jotakin tässä asioissa edellyttää.

Kostiainen: Meidän kannattaa ottaa tämä vakavasti, ettei olla tilanteessa, että komissio alkaa harkitsemaan muita toimia.

Arajärvi: Suositukset ovat yleinen ja varhainen varoitus siitä, että tulemme toimimaan tällä alueella. Komission aikataulua voi arvailla - voi olla kohtuullisen nopeakin. Todetaan asian käsitellyksi ja siirrytään kokonaisarviointiin.

7. Samapalkkaisuusohjelman kokonaisarviointi 2010-2014

Liite 4: muistio Samapalkkaisuusohjelman kokonaisarviointi

Arajärvi: Kuten Outi totesi, 2010 oli Saloniuksen arviointi aiheesta ja joku testamentti nyt päättyvälle ohjelmalle olisi hyvä tehdä. Avaan keskustelun ja kysyn ajatuksia mahdollisesta arvionnin tekijästä.

Lyly: Asia on muistiossa hyvin koottu. Arviointi on hyvä tehdä. Minulla ei ole nimeä tarjota. Voiko Saloniusta tehdä? Vaiko kaksi henkilöä eri aloilla?

Arajärvi: Esa Lonka tulee mieleen työmarkkinoita tuntevana henkilönä.

Äimälä: Arviointi on hyvä tehdä - mikä toimii, mikä ei. Saloniusta ja Lonka molemmat käyvät.

Arkio: Mielekästä ei varmasti ole hirveen syvälle menevä analyysi. Kattava kokonaisarviointi on perusteltu ilman, että mennään hirveen syvälle.

Arajärvi: Itsenäinen arvio käytettävissä olevana aineistoon turvautuen.

Lyly: Jukka Ahtela?

Viitamaa-Tervonen: Naisia?

Martikainen: Anne Brunila

Lyly: Lonkasta lähdettäisiin liikkeelle.

Äimälä: Lonka ensimmäinen.

Arajärvi: Totean päätöksenä, että lähdetään liikkeelle siitä, että kysytään Lonkaa. Mikäli hänelle ei sovi, kysytään seuraavaksi Saloniusta. Arvioidaan samapalkkaisuusohjelman toiminta ja tulokset kokonaisarviona koko ohjelmakaudesta painottaen vuosia 2011–2014.

8. Seuraava kokous:

Sovitaan alustavasti 17.3. (vko 12) kello 10. Toimitetaan tieto tämän kokouksen jälkeen kaikille, sopiiko ajankohta. Jos ei sovi, pyritään varaamaan kokoukselle jokin muu aika samalle viikolle.

8. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen kello 12.20.

JAKELU Samapalkkaisuusohjelman korkean tason johtoryhmä
 Samapalkkaisuusohjelman asiantuntijaryhmä

